

HISTORISCHE ZOEKTOCHT TIELT

Wandeling langs memorabele plaatsen van WO I en andere interessante plaatsen in Tielt

Tijdens WO I kreeg Tielt dat toen 12.200 inwoners had, ongewild van de Duitsers een hoofdrol toebedeeld. Hier bevond zich vier jaar lang het hoofdkwartier van het vierde Duitse leger. Deze legerleiding telde aan bevelhebbers en soldaten ongeveer 500 man. Opperbevelhebber hertog von Württemberg en vanaf 1917 ridder von Arnim voerden vanuit Tielt bevel over de Duitse troepen. Vele burgerhuizen en openbare gebouwen werden door de Duitse bezetter ingepalmd, met vreselijke gevolgen voor de Tieltse bevolking. Er heerste een uiterst streng militair regime met opeisingen, huiszoekingen en deportaties. Opluchting alom, toen op 19 oktober 1918 de Belgische driekleur opnieuw aan de Hallentoren wapperde.

Deze wandeling brengt je langs die gebouwen en plaatsen die toen een hoofdrol speelden. Af en toe zal je langs het circuit een paneel zien met uitgebreide commentaar.

STARTPUNT: DE BRON Lees het paneel op de voorgevel.

Wie en hoeveel 'gasten' waren er die het eerst overnachtten in dit gebouw?

Welke naam kreeg dit gebouw tijdens WO I?

Waarvoor diende de linkervleugel tijdens de WO I?

Ga naar de Hoogstraat en lees de informatie op het paneel ter hoogte van nr. 44. In 1914-1918 kon je enkel de Hoogstraat in wanneer je bewoner was én een Schein had (geschreven toelating). Een slagboom én wachthuisje blokkeerden de toegang. De Hoogstraat was hét zenuwcentrum van het Duitse leger in België. In nr. 26 verbleef de opperbevelhebber, de hertog Albrecht Von Württemberg. Hij stond aan het hoofd van dit

Duitse leger en bestuurde de stad en regio zowel burgerlijk als militair. De hertog zelf koos één van de mooiste herenhuizen van de stad uit. Op nr. 34, 44 en 54 waren er belangrijke centrale bureaus van het Vierde Duitse leger dat in Tielt 40 afdelingen telde voor elk onderdeel van de oorlogsvoering. De tuinen van deze woningen links gaven uit op de vliegplein, nu Europawijk.

Wie was de eigenaar van het huis op nummer 44 tijdens WO I?

We slaan de Vijverstraat in. Ter hoogte van Vijverstraat 4 zien jullie een herdenkingskruis en een vers voor de drie kinderen Malliet. Op 21 oktober 1918 verloor Dr. Mailliet zijn drie kinderen.

Wat is hier zo speciaal aan die datum?

Op het Rameplein gaan we rechts de Nieuwstraat in. De gehele linkerkant, vanaf nrs. 21 t.e.m. nr. 7 was één groot bureau. Nr. 17 (paneel) was het internationale perscentrum, het *Nachrichtenbüro*. Nr. 7 was het kaartenkabinet.

Op dit paneel kan je lezen dat de oorlogvoering op een andere manier gevoerd werd. Welke beslissing werd hier genomen?

Weet je dat chemicus *Fritz Haber*, de Nobelprijs voor scheikunde in 1918 kreeg voor zijn uitvinding!!!!

Wandel nu naar links, de Kortrijkstraat in. Sla vervolgens rechts de Patersdreef in (aan Kortrijkstraat 17). Ga tot aan de Paterskerk – Huis Tabor. Bemerkt de Lindendreef, die werd aangeplant in 1776!

Hertog von Württemberg kwam hier elke weekdag de mis bijwonen. Hij had hier ook zijn biechtvader, een “neutrale” Nederlandse pater.

Wanneer werd de barokke kerk gebouwd? _____

Hoe werd het bijhorend klooster genoemd?

Ga juist naast de kerk (rechts aanhouden) over de parking. Wandel via het stadspark en de Ontvangerstraat naar het Cultuurcentrum Gildhof (CCG). Zo ben je in de Sint-Michielstraat. Sla rechtsaf. Je hoeft de straat niet over te steken. Bekijk de historische gevel van het cultuurcentrum Gildhof. Het werd in 1905 gebouwd door Jacques Mulle de Terschueren: hij wou een ontspanningsruimte waar de katholieke arbeider zich op een 'ordentelijke' manier kon 'verheffen'. Meteen moest het de arbeider beschermen tegen het populaire socialisme.

Tijdens WO I had het Gildhof verschillende functies: het was een lazaret, maar ook een bordeel en er was een kino (cinema) en ook de veldkeuken voor de Duitse frontsoldaten.

Merk boven de centrale inkom de spreuk 'Eendracht maakt macht' en het wapenschild van Tielt op. In de korboggen van de benedenvensters worden in bas-reliëf namen en wapenschilden van 16 gilden afgebeeld. Noem er vijf van.

In de korfboogvelden van de eerste verdieping worden acht 'deugden' vermeld. Geef er drie.

Blijf aan deze kant van de straat en wandel tot het Polenplein. De benaming dateert van na WO II: het plein is genoemd naar de Poolse bevrijders van de stad. De Tieltsse ereburger, Generaal Maczek (Polen 1892 – Schotland 1994) werd vereeuwigd in een klein standbeeld (vlak voor Belfius) en zorgt voor een blijvende band tussen de stad en haar bevrijder. Generaal Maczek houdt een sleutel in zijn hand: een sleutel van het wapenschild en bij uitbreiding een sleutel van de stadspoorten die hij opent en waarbij hij symbolisch de stad terug geeft aan de Tieltenaars. *Gebruik de zebrapaden bij het oversteken!*

Wie beeldhouwde dit standbeeld?

Steek voorzichtig de straat over naar de Ieperstraat en wandel tot (het rode) HUIS MULLE DE TERSCHUEREN. Het huis Mulle de Terschueren werd gebouwd in 1824 door de edelman

Emile-Pierre Mulle de Terschueren. De invloedrijke adellijke familie woonde er tot 1962. Daarna werd het gebouw aangekocht door de stad. Het werd volledig gerestaureerd en als monument beschermd. Tijdens WO I was het huis Mulle de Terschueren de Haupt-Kommandantur: het machtscentrum van de Duitsers.

Stap nu de eerste ruimte binnen van het Bezoekerscentrum/belevingsruimte “Tielt in WO I” (open tot 17u). Hier is het de bedoeling om een multimediale blik te bieden op Tielt en omgeving. De impact voor de bevolking en de historische gebeurtenissen met name de aanslag op keizer Wilhelm II op 1 november 1914 en de eerste gasaanval van 22 april 1915, worden op de vele wandfoto’s getoond. Blikvanger is de maquette met audioverhalen die een reconstructie biedt van hoe Tielt er in 1914-1918 uitzag. Beluister zo’n verhaal. Ook worden twee authentieke historische objecten tentoongesteld: de eettafel waaraan de Duitse keizer Wilhelm II aan dineerde en een Duitse gipsmaquette die een gedeelte van het front omvat.

In de tweede ruimte “Tielt, een blik op het verleden” zie je een grote maquette van de Tieltsse regio.

Noteer de gemeente van je uitwisselingspartner: _____

Zoek die gemeente hier op.

In de derde ruimte vind je in de glazen kasten voorwerpen terug uit de Tieltsse geschiedenis.

Welk voorwerp verwijst naar WO I?

Verlaat het bezoekerscentrum en ga opnieuw naar de Ieperstraat. In de poortdoorgang bemerk je een gedenkplaat van WO I. Wandel nu richting Markt maar sla linksaf naar de Sint-Pieterskerk. Op deze hoek met de Krommewalstraat staat een Heilig Hartmonument dat opgetrokken werd in 1938. Dit monument werd gewijd aan de Boerenkrijg van 1798.

Ook staat het wapenschild van Tielt erop afgebeeld. De Sint-Pieterskerk is de oudste kerk van Tielt. De kerk werd meermaals verwoest en weer hersteld. We vinden er een aantal kostbare kerkschatten en kerkmeubilair. Het pronkstuk van de kerk is de monumentale preekstoel die geplaatst werd in 1857 en gesculpteerd werd door de Tieltse broers Debosschere. Op de klokkentoren van de Sint-Pieterskerk was tijdens WO I een Duitse uitkijkpost!

Hoe hoog is de klokkentoren van de Sint-Pieterskerk?

Keer op je stappen terug en wandel rechts rond de kerk en sta even stil bij de Stanislaspoort. Dit is de doorgang (naar het winkelcentrum) die zich nu aan jouw rechterkant bevindt. Deze Stanislaspoort is hét monument dat hulde brengt aan de Poolse bevrijding van Tielt op 8 september 1944 onder leiding van de Poolse Generaal Maczek. Deze doorgang werd vroeger door Tieltenaren 'Spuyssenshol' genoemd. Deze benaming komt voort uit het feit dat een zekere familie Spuyskens op die plaats woonachtig was. In 1948 werd deze poort opgericht als huldemonument voor de Poolse bevrijding.

Hoeveel Poolse gesneuvelde soldaten werden vereeuwigd op de gedenkplaat?

Wandel verder rond de kerk tot de Kerkstraat, sla rechtsaf en op het einde opnieuw rechtsaf de Bruggestraat in. Aan de linkerkant zie je 2 bogen. Wandel via de bogen naar de Lakenmarkt. In 1918 werd de toegangspoort echter vernield. Passeer voorbij de gebouwen van de Tieltse academies en de bibliotheek. Even verderop aan je rechterkant merk je al snel de authentieke Shermantank.

Welk motto symboliseert de wilskracht van de Polen?

Wat betekent het?

Dit bevrijdingsmonument werd in 1979 opgericht als herinnering aan de Poolse bevrijding van 8 september 1944. In de gevechten in het Tieltsse stadscentrum stierven uiteindelijk 8 Polen, 7 Tieltenaren en 25 Duitsers. Op 8 september 1979 werd deze authentieke Sherman-tank ingehuldigd, in aanwezigheid van Generaal Maczek.

Ga naar de Europahal op het Generaal Maczekplein. De Europahal werd geopend in 1999 en doet dienst als polyvalente zaal met heel wat vergaderzalen. De stedelijke jeugddienst en het jongerenontmoetingscentrum zijn er gevestigd. Let ook even op de gerestaureerde muur van de Alexianen in de linkerhoek van het plein. Deze muur is eigenlijk het enige overblijfsel van het slotklooster van de Grauwzusters die in 1494 de begijnen opvolgden. Achter deze muur bevindt zich Tuin de Brabandere. Rechts hiervan zie je de bouw van de nieuwe jeugdlokalen en het stedelijk zwembad.

Keer nu eventjes op je stappen terug. Ga achter de bibliotheek (via de doorgang van het nieuwe stadhuis) naar de Markt. Het Tieltsse stadhuis kende een vernieuwing: oud en nieuw werden tot 1 geheel gemaakt. De voorgevel dateert uit 1875. De zijvleugel van het stadhuis is een restant van een klooster-passantenhuis voor arme reizigers en pelgrims van de zusters Alexianen. De Tieltsse Hallentoren is meteen het oudste symbool van de stad. Nadat Margaretha van Constantinopel in 1245 een hospitaal liet bouwen, werd Tielt een stad. In 1275 verkreeg de stad het recht om een lakenhalle te bouwen. De lakenhalle met belfort en schepenkamer drukte de rijkdom van Tielt uit. In de Middeleeuwen vertolkte Tielt een vooraanstaande rol in de laken- en linnenhandel. De renaissancegevels van de Hallentoren dateren van halfweg de 16de eeuw en de peervormige campanile (klokkentoren) kwam er in 1620. De Hallentoren fungeerde als gevangenis en als tweede uitkijkpost voor vijandelijke vliegtuigen. De voorgevel van het stadhuis (1873) was telecommunicatiecentrum en draaischijf voor opeisingen, boetes en administratie.

Wat staat er afgebeeld boven de galerijen van de Hallentoren?

Tot welk erfgoed behoort deze Hallentoren? Bemerkt hiervoor een bordje aan de wand. _____

Net voor de Hallentoren staat een vreemd standbeeld, gemaakt door Jef Claerhout, een bekende Belgische beeldhouwer. Olivier de Duivel wordt rond 1434 als Olivier de Neckere (nekker is een oud-Nederlands woord voor duivel) op de markt in Tielt geboren. Zijn vader is barbier op de markt. Olivier volgt zijn vader op. Op een zomerse dag in 1458 staat de stad in rep en roer: de Franse kroonprins Lodewijk was op weg van Oudenaarde en Brugge en zou overnachten in Tielt. En ja, een uur later komt zijn gevolg aan op de Grote Markt. Ze nemen hun intrek in de herberg 't Klein Schaek. Daar ontmoette hij wellicht Oliver de Neckere. Wat de kroonprins in Tielt precies komt doen, weten de Tieltenaars niet. Na maar liefst 96 liter wijn – een traktaat van het stadsbestuur, verdwijnen ze de volgende dag weer. Maar wanneer drie jaar later Karel VII overlijdt en Lodewijk XI – genoemd de Spinnenkoning - de Franse troon bestijgt, staat plots een Tieltenaar op de lijst van diens hofhouding: Olivier de Neckere. Olivier wordt een belangrijke vertrouweling van de koning, wordt zelfs tot de in de adelstand verheven en schopt het tot zowat onderkoning. Bij dit alles vergeet hij zichzelf natuurlijk niet te verrijken. Hij verwerft grote bezittingen en introduceert vele Vlaamse vrienden aan het Franse hof. Die arrogantie betaalt hij uiteindelijk met zijn leven. Twee dagen na de dood van zijn beschermheer Lodewijk XI wordt Olivier de Duivel in de boeien geslagen. Een jaar later, op 21 mei 1484 wordt de Tieltenaar en de rechterhand van de Franse koning in Parijs opgeknoopt.

Welk attribuut in het standbeeld symboliseert de Franse koning Lodewijk XI? _____

Welke elementen in het standbeeld verwijzen naar het oorspronkelijke beroep van Olivier de Duivel?

Olivier de Duivel wordt naast Olivier de Neckere ook nog 'Olivier le Dain' genoemd. Wat is de vertaling van dit Franse woord? Tip: het is de vertaling van een dier waarvan een deel ervan voorkomt in het standbeeld.

Aan de andere kant van de Hallentoren staat het standbeeld van Tanneken Sconynckx. Dit standbeeld ook van Jef Claerhout is een icoon van hekserij geworden. De late Middeleeuwen kenden dan ook nogal wat heksenjachten. Vrouwen die zich ietwat 'anders' gedroegen, werden al snel bestempeld als 'heks' met alle gruwelijke gevolgen van dien. Anna De Coninck – in de volksmond

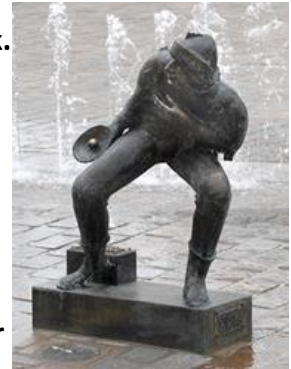
Tanneken Sconynckx. Ze werd geboren in 1560 in Gottem en beschuldigd van hekserij. Ze werd doodgemarteld in Tielt nadat ze gevangen werd genomen en stierf op 2 juni 1603. Wellicht lagen jaloezie en een onbeantwoorde liefde aan de basis voor de valse beschuldigingen. Het proces van Tanneke Sconynckx is één van de best bewaarde heksenprocessen uit Vlaanderen.

Keer even op je stappen terug. Op de markt vinden jullie ook nog het standbeeld van de Tieltse baljuw Spierinck.

Alexander Spierinck (Tielt, ca. 1360 - 29 maart 1403) is misschien wel de meest invloedrijke persoon die Tielt ooit heeft gekend. Als topambtenaar binnen het graafschap Vlaanderen werd baljuw Spierinck geconfronteerd met de moord op de pastoor van Kanegem, in het begin van de 15de eeuw. Al te snel en zonder een transparante rechtsprocedure, oordeelde de baljuw over het lot van Jan Vleminck, de hoofdverdachte in de zaak.

Jan Vleminck zwoer echter niets met de zaak te maken te hebben en zou de beruchte woorden 'Ik kom van Kanegem en ik weet van niets' uitgesproken hebben. Toen het onschuldige slachtoffer werd opgeknoopt op de Markt van Tielt, zei hij dat de baljuw in kwestie het met zijn eigen leven zou bekopen. En zo geschiedde: slechts één week later stierf Baljuw Spierinck tijdens het kaatsspel op de Markt.

Bemerk de fontein in tramsporen. Hier verwijst men naar de Tramstraat waar ooit een tram reed die tot Aalter reed.

**Aux élèves belges: vous expliquez le chemin en français...
de "Markt" jusqu'à "Hulstplein" (eindpunt De Bron)!**